

22 år med Dansk Bibel-Institut¹

Af pensioneret landssekretær ved DBI Kurt Dalsgaard

kurt.dalsgaard@gmail.com

Resume

Artiklen beskriver en række vigtige forhold i Dansk Bibel-Instituts historie set fra tidligere næstformand og senere landssekretær Kurt Dalsgaards position. Det er i særlig grad forholdet til Menighedsfakultetet i Aarhus, Fjellhaug Internasjonale Høgskole i Oslo og Evangelisk Luthersk Netværk i Danmark. Artiklen kommer i særlig grad ind på brydningerne vedrørende forskning, tværkulturel teologiuddannelse og forholdet mellem folkekirke og frimenigheder.

Keywords

Dansk Bibel-Institut – Menighedsfakultetet – Tværkulturel teologiuddannelse – Fjellhaug Internasjonale Høgskole – Evangelisk Luthersk Netværk

¹ Mands-minde-foredrag på DBI 22. april 2022

Indledning

Jeg vil fortælle om 22 års ægteskab med Dansk Bibel-Institut (DBI) – først 12 år i styrelsen, heraf 11 år som næstformand og dernæst 10 år som landssekretær. Jeg vil sige noget om fem områder af DBI's arbejde:

- Skal DBI være en bibelhøjskole eller en forskningsinstitution?
- Overvejelser om fusion mellem Menighedsfakultetet i Aarhus (MF) og DBI
- DBI har været banebrydende for tværkulturel teologiuddannelse, men uddannelsen er ikke specielt for ydremissionærer
- Uenighed om hvorvidt DBI uddanner til folkekirken eller til frimenigheder
- DBI har været fødselshjælper for Evangelisk Luthersk Netværk (ELN)

Nu er det jo 3 år siden, jeg blev spurgt første gang, så foredraget her, har ligget i gryden og simret i 3 år, og jeg håber ikke, det er kogt helt ud og har mistet smagen.²

Min historie med DBI

Først må jeg lige fortælle, hvordan og hvornår jeg kom med i DBI's styrelse (bestyrelse). Jeg begyndte i DBI's styrelse i 1989. Jeg var faktisk blevet spurgt om at træde ind i DBI's styrelse syv år forinden (1982), mens jeg var indremissionær i Vejle. Da sagde jeg nej tak. Dels syntes jeg, at København lå rigtig langt væk, og som jeg sagde: "Jeg har mest med MF at gøre". Det var ikke, fordi jeg har det konservative bibelsyn, som MF også giver plads til. Jeg finder mig hjemme i det ortodokse bibelsyn, som DBI står for. Men det var simpelthen MF jeg kendte bedst, og jeg kendte stort set alle dem, som var pionerer på MF. Tillige var jeg med til den store fest sammen med 1200 deltagere i Aarhus domkirke, da MF's nye bygninger blev indviet. Så jeg havde altså sagt nej tak til en plads i DBI's styrelse i 1982 (for 40 år siden).

Men få år efter blev jeg af Indre Mission (IM) forflyttet til København/Lyngby. Så blev jeg spurgt igen af DBI i 1989. Og da faldt det naturligt for mig at sige ja. Det kunne jeg nok klare, arbejdsmæssigt. Det var kun to styremøder om året (ganske vist af to dages varighed). Jeg konfererede også med IM's generalsekretær Poul Langagergaard (og inkarneret MF'er), om jeg måtte bruge nogle dage på det. Og jeg fik hans velsignelse. Han havde nok ikke noget imod at have en soldat i DBI's bestyrelse.

Hvad jeg ikke vidste var, at Jørgen Sejergaard, som var næstformand, gerne ville aflastes i DBI's forretningsudvalg (FU), og man overtalte så mig til at være med der et halvt år. Det var bare lige tre møder. Men hvad jeg heller ikke vidste var, at Jørgen Sejergaard gik og pønsede på at stoppe som næstformand. Allerede på mit andet styremøde gik Jørgen Sejergaard af, og inden jeg gik hjem fra styremødet i Blågårdsgade på Nørrebro, var jeg fedtet ind i opgaven som næstformand. Det kom fuldstændig bag på mig. Jeg havde ikke tænkt den tanke, og jeg syntes, at jeg var alt for uværdig og

² Foredraget blev udsat i 2022 og 2021 pga. corona-restriktionerne.

uvidende i sådan en teologisk højborg. Men det endte altså sådan, og det holdt altså ved de næste 11 år.

Jeg har de 22 år, hvor jeg har været i bestyrelsen og været landssekretær, nok været til omkring 150 FU-møder og styremøder. Det var ikke alle møder, der var lige effektive; i gamle dage fungerede FU og Styrelsen næsten som daglig ledelse og sad fx og diskuterede om en medarbejder skulle have ny computer, og hvad den måtte koste.

1. Bestyrelsesmøderne og trådene frem til i dag

Et af de første møder, efter jeg var blevet næstformand, blev et skelsættende møde for DBI. Det var ikke, fordi jeg blev næstformand, men fordi DBI mistede sine to lærere i faget Gammel Testamente (GT). Leif Kjølner-Rasmussen fik ikke sin ansættelseskontrakt forlænget mere end et år, og Nicolai Winther-Nielsen valgte at skifte til MF. Det skabte en enorm reaktion i baglandet.

Jeg var fuldstændig uvidende dumpet ned i nogle overvejelser om, hvor DBI ønskede at vægten skulle ligge i den teologiske forskning og undervisning. Dette at DBI's to GT-lærere forlod DBI skabte et jordskælv ude i baglandet. Som fuldstændig ny og uvidende næstformand blev jeg ringet op af Poul Langagergaard fra IM, der fiskede for at finde ud af, hvad der foregik. MF's formand Erik Bang ringede også til mig. Så jeg befandt mig pludselig i en orkan.

Da DBI jo skulle forklare sig overfor baglandet, skrev man i en udtalelse, underskrevet af formand og næstformand, sådan: "Der er brug for en undervisning, der i højere grad åbner for de bibelske teksters teologi og forkyndelse". Læg mærke til ordene "i højere grad".

Ude i landet opfattede man det sådan, at DBI ikke rigtigt gik ind for forskning, men at lærerne "kun" måtte arbejde med bibelundervisning og forkyndelse. Der gik rygter ude i landet om, at DBI bare ville være en udvidet bibelskole. Og det mærkedes på studentertilgangen. Normalt kom der omkring 10 nye studerende pr. år, men et år kom der kun én studerende: Uffe Kronborg. På MF fornøjede man sig med vittigheden: Uffe lukker og slukker.

Alt det blev anledningen til, at DBI måtte afgøre med sig selv, hvad DBI ville fremover, og det førte til, at styrelsen klart markerede, at DBI vil forskning og forskningsbaseret undervisning. Det mente DBI nok også før, men den vision blev grundigt pudset af på grund af al hurlumhejet, og det er den linje, DBI har kørt siden.

2. Samarbejde MF – DBI – og tanker om fusion

Mange i baglandet har op gennem årene spurgt, hvorfor MF og DBI ikke fusionerer. Det er alt for dyrt at have to separate institutioner kørende. Der kunne spares mange penge, hvis de blev slået sammen. Men grunden til, at DBI blev stiftet var jo dybest set, at da MF blev stiftet få år før, var der personer fra den kreds, som ikke følte sig helt tryk ved MF's bibelsyns-linje. MF giver plads til både det konservative og det ortodokse bibelsyn, mens DBI kun giver plads til det ortodokse bibelsyn.

Da jeg var ansat på DBI som landssekretær, tog jeg en mindre journalistuddannelse. I den forbindelse lavede jeg en opgave, som hed “Teologkredsen fik et barn”. Den ligger på DBI’s hjemmeside under “Om DBI” og “DBI’s historie”.³ Der fortæller jeg på en folkelig måde, hvordan DBI blev stiftet, og om uenigheden mellem MF og DBI.

I de ca. 50, MF og DBI har eksisteret, har der dog været en hel del samarbejde mellem dem på trods af deres forskellige bibelsyn. I 2006 udvidede MF og DBI samarbejdet og lavede et konsortium på seks personer, tre personer fra hver institution, som mødtes et par gange om året og drøftede forskellige samarbejdsmuligheder, fx at hjælpe hinanden med undervisning osv.

Men i marts 2010 blev der holdt et vigtigt møde på LTC (KFS’s ledertræningscenter i Ødsted). DBI’s og MF’s bestyrelser var samlet for at drøfte, om man kunne udvide samarbejdet, og nogle ønskede nok, at det kunne nærme sig en fusion. 21 personer fra de to bestyrelser havde prioriteret at deltage i to dage. Møderne blev ledt af konsulenterne Sven Madsen og Jes Jessen. Der var lagt op til den helt store forbrødring og samarbejde. Der var ikke direkte tale om en fusion, men nok det nærmeste man kunne komme.

Lederne fra dels MF og DBI skulle komme med oplæg og tanker til, hvordan et fremtidigt samarbejde kunne udbygges. Men oplæggene gik mildt sagt ikke i samme retning. MF så gerne, at DBI gav plads til både det konservative og det ortodokse bibelsyn, så kunne vi komme rigtig langt i samarbejdet. Men dybest set ville det jo betyde, at DBI bare skulle blive som MF, og altså ikke stå fast på det ortodokse bibelsyn som det eneste. Så resultatet blev en masse gode samtaler, men ikke så meget andet. Der kom dog det ud af det, at nogle af samarbejdsområderne blev udvidet, men set i forhold til det store udtræk, så var det for mig at se småt med resultatet. Så konklusionen måtte være: MF og DBI kommer aldrig i et meget tæt samarbejde.

Det skulle dog gå anderledes, end vi troede. I forbindelse med min merkonomuddannelse i år 2000 havde jeg et fag, der hedder “Kreativ problemløsning”. Det var en øjenåbner for mig. For jeg lærte, at der findes kreative løsninger på langt mere, end vi tror. Sådan blev det også vedrørende samarbejdet mellem MF og DBI. Det var DBI, der først så lyset! Det startede i 2010, da University of Wales med virkning fra 2012 opsagde samarbejdet med både MF og DBI. Nu skulle DBI og MF så ud at finde en ny samarbejdspartner.

Lederen på Fjellhaug Internasjonale Høgskole (FIH) i Oslo sagde til både MF og DBI, at de gerne ville undersøge, om der kunne blive et samarbejde med deres institution. Rektor Børge Haahr Andersen, DBI, så med det samme lyset, og samarbejdet med FIH Oslo startede i 2012. Syv år senere i 2019 var MF varmet op og hoppede også på den ordning, som DBI, gennem et meget stort forarbejde, havde fået op at stå syv år forinden.

³ Se den på: <https://dbi.edu/dbi/>

Det er en genial model, vil jeg sige. Det er et eksempel på, hvad kreativ problemløsning kan føre til: Tre teologiske institutioner, som kan beholde deres egen teologiske profil, kan “fusionere” – samarbejde – og stadig være dem, de er. Det havde vi ikke set komme, da vi var samlet på LTC i 2010. Husk det fremover. Sig aldrig: Det kan ikke lade sig gøre...!

De sidste mange år har jeg styret efter en sætning, der lyder sådan: Jeg ser på det, der ikke er, som om det var, og siger: Hvorfor ikke?

3. DBI som banebryder for tværkulturel teologiuddannelse

DBI gik i spidsen også i den sag. I 1987 fik DBI et brev fra seks gamle DBI'ere. Overskriften på brevet var: “Missionshøjskole på DBI – oplæg til drøftelse”. Det er altså 35 år siden. Jeg vil ikke nævne alle navnene på dem, der sendte det, da forslaget var ret dristigt. Af LM's missionskole i Hillerød kunne det blive betragtet som en bombe, hvis de havde fået kendskab til det. Dog har jeg fået lov at nævne den ene af dem. Det var Finn Rønne.

Man beskriver på seks sider, hvordan DBI bør starte en missionshøjskole, sideløbende med undervisningen til de almindelige teologistuderende. Selvfølgelig var tiden slet ikke moden til sådan en tanke for 35 år siden, og brevet blev da også arkiveret et sted, hvor ikke alt for mange skulle kunne få øje på det. Nogle år efter kom der endnu et forslag, hvor man udfordrede DBI's styrelse til at starte en missionsuddannelse.

Det korte af det lange er, at i 2001 (for 21 år siden – og 14 år efter det første brev) startede det første hold studerende på DBI's tværkulturelle missionsuddannelse (TKM). Men vid, at der var gået mange overvejelser, tanker og samtaler forud.

Jeg var meget begejstret for, at DBI skulle tage det tværkulturelle ind i teologiuddannelsen. Men jeg havde nok lidt andre motiver, end de fleste. LM, som efter mange overvejelser gik med i projektet, skulle have nye internationale missionærer ud af det. Jeg skulle have tværkulturelle præster ud af det, men ikke bare præster, som skulle tage sig af flygtninge og indvandrere. Min vision var, at præster og andre kristne ledere skulle blive klædt på til at møde almindelige danskere (herunder københavnere) med evangeliet.

På det tidspunkt var jeg leder af IM's arbejde i Storkøbenhavn og stod jo selv lige midt i disse udfordringer med at nå mennesker med evangeliet, og jeg så, at dybest set var IM en jysk subkultur, som var lukket inde i vores egne små cirkler præget af vores egen missionske kultur, og at vi slet ikke var klædt på til at forstå og møde almindelige danskere med evangeliet. Det vi også kalder kontekstualisering.

En anden ting, som også gjorde mig varm på, at DBI skulle tage udfordringen op, vil jeg kort fortælle om. Det handler om Tværkulturelt Centers start. Centret holder til i Fredens kirke på Østerbro. Nogle folk fra IM, en folkekirkemenighed, DMS og Sudanmissionen fik den ide i 1994 at starte et center, som kunne fremme tværkulturel mission i Danmark. Kort fortalt, blev der indkaldt til en

generalforsamling, hvor der skulle vælges en bestyrelse. Jeg blev stillet op til bestyrelsen af IM (og vistnok også af KFS og LM) og blev valgt til bestyrelsen. Bestyrelsens første opgave var at lave vedtægter, ansætte en leder mm.

Angående vedtægterne var vi meget uenige i den nye bestyrelse. Jeg ønskede, at det i vedtægterne klart skulle fremgå, at der kun er frelse i Jesus alene, da centret jo skulle arbejde blandt folk med andre kulturer og religioner osv. Men her kunne vi ikke blive enige. Efter fire bestyrelsesmøder trak jeg mig fra bestyrelsen, også fordi jeg ikke fik helhjertet opbakning fra IM's daværende formand og generalsekretær til at stå fast på det synspunkt. Senere kom det alligevel med i vedtægterne, vistnok efter pres fra KFS og LM, så der i vedtægterne i dag står: Tværkulturel Centers formål er "at troen på Gud, Fader, Søn og Helligånd forkyndes som den eneste vej til frelse fra synd, død og fortabelse".⁴

Så med tanke på de kampe, jeg havde været igennem ved Tværkulturel Centers opstart, var jeg glad for, at DBI 7 år senere oprettede en missionsuddannelse, fordi jeg forventede, at uddannelsen ville ske på et bibelsk grundlag. Og netop når man arbejder blandt andre kulturer og folk med anden tro, er det vigtigt med en solid basis for en selv som udgangspunkt.

4. Spørgsmålet om Folkekirken og frimenigheder

Det har været et hedt emne i DBI's styrelse helt tilbage fra starten. DBI's første rektor – gennem mange år – Niels Ove Vigilius - var selv ordineret i folkekirken. Han blev senere mere og mere i tvivl om, om han kunne opfordre andre til at gå samme vej og blive præst i folkekirken.

Det er klart, at det var en udfordring for DBI at have en rektor, en leder, som havde det synspunkt, at han ikke kunne opfordre sine studerende til at blive præst i folkekirken. Dengang var det jo helt fremmed med frimenigheder både i LM og IM. Selvom Niels Ove Vigilius administrerede sine synspunkter på eksemplarisk og ydmyg vis, så kunne det jo ikke undgås, at han sommetider i pressen sagde ting, hvor folk kunne blive i tvivl, om DBI ville uddanne præster til folkekirken.

Det førte til, at styrelsen i 1982, altså før jeg kom med i styrelsen, kom med en klar tilkendegivelse af, at man ville uddanne præster til folkekirken. Det er et grundigt dokument, som ligger på DBI's hjemmeside – under "Materialer - Udtalelser fra DBI".⁵

Op gennem tiden poppede diskussionen dog alligevel op. I forbindelse med starten af Københavnerkirken for godt 20 år siden, var den rigtig hed. Det, som gjorde sagen meget vanskelig, var, at to lærere på DBI og mindst ét styremedlem var med i kredsen omkring dannelsen af Københavnerkirken. Og det skabte ret hede samtaler i DBI's styrelse og FU.

De, som stiftede Københavnerkirken, begrundede det blandt andet med, at de ikke mente, de kunne lade sig ordinere af de nuværende biskopper i folkekirken uden at komme i strid med Guds ord.

⁴ <https://www.tvaerkulturelt-center.dk/index.php/hvem-er-vi/vedtaegter>

⁵ Se på: <https://dbi.edu/resurser/udtalelser/>

Mange DBI-præster (og MF-præster) følte, at folkene bag Københavnerkirken fordømte dem, fordi de havde ladet sig ordinere som præst i folkekirken. Sagen var ret heftig en overgang. Uden at jeg skal afsløre for meget af, hvad der foregik bag de lukkede døre i styrelsen, kan jeg vist godt sige, at der var ret skarpe fronter også i styrelsen. Og man kunne frygte, at spændingen mellem de to synspunkter ville få DBI til at revne.

Dengang var jeg som sagt næstformand på DBI, og gik ret kraftigt ind i sagen med det klare formål at trække de to fløje sammen. Det var ikke let, skulle jeg hilse og sige. I dag kan vi næsten ikke forstå, at der kunne være så voldsom uenighed, men det var der. Jeg er i dag glad for, at vi alle fandt hinanden. Vi lavede en fælles udtalelse, som ligger på hjemmesiden (under Materialer – DBI-udtalelser).⁶ Det var i år 2000.

Tre af punkterne lyder sådan:

- Styrelsen fastholder den linje, som har været gældende gennem hele DBI's historie, at deltagelse i DBI's arbejde ikke forudsætter enighed om tilhørsforhold til en bestemt kirkeordning.
- Styrelsen er derfor som hidtil åben over for, at styremedlemmer og ansatte er engageret i frimenigheder, og alle har fuld frihed til at udtrykke deres holdninger.
- Såvel styremedlemmer som ansatte forventes at bakke op om den bredde, som er udtrykt i dette papir.

Det er den linje, DBI kører efter i dag. Uanset om man har det ene eller det andet synspunkt i denne sag, forventes det, at styremedlemmer og ansatte bakker op om den bredde, som udtrykkes i dette papir. Men det var en meget vanskelig sag, hvor synspunkterne stod skarpt overfor hinanden i styrelsen.

5. Debatter førte til Evangelisk Luthersk Netværk

En del af jer, som er samlet her, ved nok, at jeg er stor ELN-fan, dvs. af Evangelisk Luthersk Netværk. Derfor også nogle få kommentarer om det til sidst.

Det, som var stridspunktet i DBI's styrelse i forbindelse med Københavnerkirkens start, og som også op gennem årene har været stridspunkter i LM – og i særlig grad i IM – mener jeg er løst med ELN's formålsparagraf, hvor der står: "Formålet med Evangelisk Luthersk Netværk er at skabe et fællesskab mellem evangelisk-lutherske kristne i Danmark uanset deres menighedsform samt at aktualisere bibelske sandheder i kirke og samfund".⁷ Læg mærke til formuleringen; "uanset deres menighedsform".

⁶ Se på: <https://dbi.edu/resurser/udtalelser/>

⁷ <https://luthersk-netvaerk.dk/fakta-og-grundlag/vedtaegter/>

I dag lyder det måske selvfølgelig. Vi tænker: Selvfølgelig må det være sådan. Men sådan tænkte man ikke for 20 år siden. Det allerførste møde, som senere blev til ELN, blev holdt i 2004. IM's daværende formand, Christian Poulsen, kontaktede seks præster og spurgte, om de ville samles og drøfte den kirkelige situation. Det var i de år, hvor velsignelse af homoseksuelle par var et hot emne. En af dem, som deltog i det møde, var Jens Ole Christensen. Han var rektor på DBI, og jeg var landssekretær. Selvom Jens Ole Christensen ikke indviede mig i fortrolige ting ved mødet, affødte det alligevel nogle drøftelser mellem ham og mig. Så jeg har fra starten haft mine tanker kraftigt involveret i sagen. For at gøre en lang historie kort, skete det, som ikke kunne ske. Husk sætningen: Jeg ser på det, der ikke er, som om det var, og siger: Hvorfor ikke? I hvert fald skete det, som ikke kunne ske den 17. juni 2006, at ELN blev stiftet i Odense. Det var to år og mange møder efter, at præsterne havde været samlet.

Man kan beskrive ELN's formål på flere måder, men en af dem er, at bibeltro lutherske kristne i Danmark står sammen og beriger hinanden, uanset hvilken organisatorisk form, man vælger at indrette sig efter. DBI har betydet meget for ELN og ELN's projekt. DBI's leder har hele vejen igennem støttet op om ELN. Først Jens Ole Christensen den tid, han var rektor på DBI, og efter ham Børge Haahr Andersen, og i dag er Børge Haahr Andersen jo også ELN's pastorale vejleder.⁸

Opsamling

Det, jeg egentlig ville sige med mit foredrag, er:

- I kan roligt være stolte af DBI.
- Utroligt, at DBI stadig er her og kan fejre 50-års fødselsdag til efteråret. Der har været mange udfordringer og kriser undervejs. Men DBI har kæmpet videre, og er i mange af de afgørende situationer gået foran i Danmark.
- Jeg har tænkt på, at DBI kan sammenlignes med humlebien, som egentlig ikke burde kunne flyve. Den ved det bare ikke, og derfor gør den det alligevel.

⁸ <https://luthersk-netvaerk.dk/vejledning-og-tilsyn/pastoral-vejleder/>